

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

23. Dönemde TBMM Başkanlığına verilmiş bulunan 2/898 Esas Numaralı Kanun Teklimi yeniliyorum.

Saygılarımla arz ederim.

F. Mevlüt AŞLANOĞLU
İstanbul Milletvekili

M. Aşlanoğlu

T.B.M.M. BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon	Tic. İşleri Sağlık, Aile, Gölama ve Sosyal İşler			
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe			
Tarih: 01 EKİM 2011		F. No: 2/69		
Md.Y.	Müdür	D.Bşk.	G.Sek. Y.	Gen.Sek.
16	<i>mt</i>	<i>A</i>	<i>Ken'</i>	<i>K</i>
BAŞKAN		<i>B. Aşlanoğlu</i>		

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 29.03.2011
Sayı: 355

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Muhtar Ödenek ve Sosyal Güvenlik Yasası, Köy Kanunu ve Şehir ve Kasabalarda Muhtar ve İhtiyar Heyetleri Teşkiline Dair Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve gerekçeleri ektedir.

Bilgilerine sunulur.

Ferit Mevlüt ASLANOĞLU

Malatya Milletvekili

[Signature]

T.B.M.M. BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon	İşleri - Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler			
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe			
Tarih: 06 Nisan 2011		F. No: 2/898		
Md.Y.	Müdür	D.Bşk.	G.Sek. Y.	Gen.Sek.
<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>
BAŞKAN		<i>[Signature]</i>		

GENEL GEREKÇE

Köy ve mahalle muhtarlıkları yerel yönetimlerin temelidir. Öte yandan 442 sayılı Köy Kanununda muhtar köyde devlet tüzel kişiliğinin temsilcisi olarak devlet işlerini, köy tüzel kişiliğinin temsilcisi olarak köy işlerini yapmakla görevlendirilmiştir. Bu yanıyla muhtarlar aynı zamanda kamu görevlileridir.

Muhtarlarımızın yasalardan kaynaklanan görevlerini gerektiği gibi yapabilmeleri için zamanlarını görevlerine ayırmaları ve dolayısıyla muhtar ödeneklerinin en azından açlık sınırının üzerinde olması, ayrıca sosyal güvenlik ve genel sağlık sigortası hakkında yararlandırılmaları gerekir.

Öte yandan, köy ve mahalle muhtarlarının yasalardan kaynaklanan görevlerini yapabilmeleri için bir muhtarlık bürosuna ihtiyaç vardır. Bu bağlamda köylerde köy odalarının yapılması ile elektrik, su, telefon, yakacak ve internet giderlerinin il özel idareleri; şehir ve kasabalardaki muhtarlık bürolarının yapılması ile elektrik, su, telefon, yakacak ve internet giderlerinin ise belediyeler tarafından ödenmesi sağlayacak düzenlemeler yapılmaktadır.

Ayrıca 442 sayılı Köy Kanununda köyler zorunlu ve isteğe bağlı görevler verilmiş; buna karşın köyün gelir kaynakları güncelliğini yitirdiğinden söz konusu görevlerin yapılması imkansız hale gelmiştir. Bunun için köylere ek gelir kaynağı sağlanması zorunlu hale gelmiştir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Teklifin 1 nci maddesiyle 29.8.1977 tarihli ve 2108 sayılı Muhtar Ödenek ve Sosyal Güvenlik Yasasının 1 nci maddesinin birinci fıkrası ile üçüncü fıkrası değiştirilmekte ve ikinci fıkrasına ise, “damga vergisi” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile sigortalı hissesi” ibaresi eklenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasıyla muhtarlara ödenecek aylık ödenek tutarının 3000 olan göstergesi 10000’e çıkarılmakta ve Bakanlar Kuruluna bu gösterge rakamını, muhtarlıkların bulunduğu yerleşim biriminin idari yapısı, nüfusu ve gelişmişlik düzeyi gibi kriterleri ayrı ayrı veya birlikte dikkate alarak iki katına kadar artırma yetkisi verilmektedir. Böylece Bakanlar Kuruluna verilen yetki çerçevesinde halen uygulanmakta olan muhtar maaşları ($6000 \times 0,061954 =$) 371 TL, Bakanlar Kuruluna verilen yetki hariç % 67 oranındaki bir artışla ($10000 \times 0,061954 =$) 619 TL’ye çıkarılmaktadır. Bu tutara devlet tarafından karşılanacak sigorta primi işveren hissesi ($619 \times \%18.5 = 115$ TL) de eklendiğinde muhtar aylıklarına yapılan zam %98 artışla 734 TL’ye ulaşmaktadır.

Üçüncü fıkra da yapılan değişiklikle muhtarların sigorta priminin il özel idareleri tarafından ödenmesi öngörüldüğünden, buna uyumun sağlanması için maddenin ikinci fıkrasına “ile sigortalı hissesi” ibaresi eklenmektedir. Böylece muhtar ödeneklerinden damga vergisi ile sigorta primi sigortalı hissesi kesilebilecek, bunun dışında herhangi bir kesinti yapılamayacaktır.

Maddenin üçüncü fıkrasında yapılan değişiklikle İçişleri Bakanlığı bütçesine muhtar ödenekleri ile sigorta primi işveren hisselerinin konulması ve söz konusu ödeneklerin yılı içinde il özel idarelerine aktarılması öngörülmektedir.

MADDE 2- 2108 sayılı Muhtar Ödenek ve Sosyal Güvenlik Yasasının değişik 4 ncü maddesinin birinci fıkrasına eklenen cümle ile muhtarların sigorta primlerinin ödenme usul ve esasları düzenlenmektedir. Buna göre, sigorta primi sigortalı hissesi, muhtar ödeneğinden düşülerek, işveren hissesi ise muhtar ödeneğine eklenmek suretiyle hesaplanıp il özel idareleri tarafından ödenecektir.

MADDE 3- 1924 yılından bu yana yürürlükte olan Köy Kanununun demokratik özünün korunarak özellikle köy gelirlerinin yeniden düzenlenmesi temel bir ihtiyaç haline gelmiştir. 442 sayılı Köy Kanununda köyün başlıca gelirini salma oluşturmakla birlikte, salma tutarları önemini ve güncelliğini kaybetmiştir. Günümüzde köylerimizin bekçilerin aylığını ödeyecek geliri dahi bulunmamaktadır.

Köy bütçelerini güçlendirerek köyün ve köylünün kalkınmasına kaynak yaratılması amacıyla 442 sayılı Köy Kanununda köyün gelirlerinin düzenlendiği 17 nci maddesinin birinci fıkrasının (10) numaralı bendinde yapılan değişiklikle, köy sınırları içindeki kum, çakıl, taş, kireç, tuğla, kiremit, kil vb. ocaklar ile yeraltı ve yerüstü doğal kaynakların çıkarılması, işletilmesi ve değerlendirilmesi faaliyetlerini yürüten işletmelerin brüt satış gelirlerinden binde beş oranında pay alınması ve bu payın yarısının söz konusu köyün bütçesine gelir kaydedilmesi; diğer yarısının da ildeki diğer köylere nüfusuna göre dağıtılmak üzere il özel idaresi bütçesine aktarılması öngörülmektedir.

Öte yandan 17 nci maddeye eklenen (18) numaralı bent ile ise bakanlıklar ile diğer kuruluşlar tarafından gönderilen tahsisli ödenekler hariç, il özel idarelerinin son yıl gerçekleşen bütçe gelirleri toplamının yüzde beşi oranındaki payın, nüfusuna göre köylere aktarılması amaçlanmaktadır.

MADDE 4- Teklifin 4 ncü maddesiyle 442 sayılı Köy Kanunun 34 ncü maddesine iki fıkra eklenmektedir.

İlk fıkra ile il özel idaresinin her köye bir köy odası yapması ve köy odalarının elektrik, su, yakacak, telefon ve internet bağlantı giderlerinin il özel idareleri bütçesinden ödenmesi; ikinci fıkra ile ise köy muhtarlarına belediyeler tarafından işletilen toplu taşıma araçlarında ücretsiz seyahat etme hakkı tanınması öngörülmektedir.

MADDE 5- Köy odası ve giderleri ile muhtarların belediye toplum taşıma hizmetlerinden ücretsiz yararlanmasına ilişkin Köy Kanununda yapılan düzenlemeler; bu defa Teklifin 5 nci maddesiyle 4541 sayılı Şehir ve Kasabalarda Mahalle Muhtar ve İhtiyar Heyetleri Teşkiline Dair Kanunda düzenlenen mahalle muhtarlıkları için düzenlenmektedir.

MADDE 6- 442 sayılı Köy Kanununun 41 nci maddesinin birinci fıkrası ile 4541 sayılı Şehir ve Kasabalarda Mahalle Muhtar ve İhtiyar Heyetleri Teşkiline Dair Kanunun 18 nci maddesinin birinci fıkrasında, muhtarların görevlerini yapmazlar ise mülki idare yetkilileri

tarafından yazılı olarak uyarılacağı; buna rağmen görevlerini yapmayan muhtarların il idare kurulu kararıyla görevden uzaklaştırılacağı yazılıdır.

Muhtarlar göreve atamayla değil, köy ve mahalle halkının seçimiyle gelmektedirler. Görevlerini layıkıyla yerine getirmezler ise, bir dahaki seçimde seçmenler tarafından görevden alınacağı tabiidir. Göreve seçimle gelen muhtarın görevini yapmadığı gerekçesiyle atanmış mülki amirlerce görevden alınmaları demokratik olmadığı için, buna yönelik hükümlerin yürürlükten kaldırılması öngörülmektedir.

MADDE 7- Yürürlük maddesidir.

MADDE 8- Yürütme maddesidir.

**MUHTAR ÖDENEK VE SOSYAL GÜVENLİK YASASI,
KÖY KANUNU VE ŞEHİR VE KASABALARDA MAHALLE MUHTAR VE
İHTİYAR HEYETLERİ TEŞKİLİNE DAİR KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI
HAKKINDA KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 29.8.1977 tarihli ve 2108 sayılı Muhtar Ödenek ve Sosyal Güvenlik Yasasının 5.2.1998 tarih ve 4336 sayılı Kanunun 1 nci maddesiyle değişik 1 nci maddesinin birinci fıkrası ile üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş; ikinci fıkrasına ise, “damga vergisi” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile sigortalı hissesi” ibaresi eklenmiştir.

“Köy muhtarları ile şehir ve kasabaların mahalle muhtarlarına 10000 gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda aylık ödenek verilir. Bu gösterge rakamını, muhtarlıkların bulunduğu yerleşim biriminin idari yapısı, nüfusu ve gelişmişlik düzeyi gibi kriterleri ayrı ayrı veya birlikte dikkate almak suretiyle İçişleri Bakanlığının görüşü ve Maliye Bakanlığının teklifi üzerine bir katına kadar farklı olarak belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.”

“Bu ödenek ile sigorta primi işveren hissesinin karşılığı her yıl İçişleri Bakanlığı bütçesine konulur ve yılı içinde söz konusu bütçeden il özel idare bütçelerine aktarılır.”

MADDE 2- 29.8.1977 tarihli ve 2108 sayılı Muhtar Ödenek ve Sosyal Güvenlik Yasasının 17.4.2008 tarih ve 5754 sayılı Kanunun 89 ncu maddesiyle değişik 4 ncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bunların 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 81 nci maddesinin birinci fıkrasının 17.4.2008 tarih ve 5754 sayılı Kanunun 48 nci maddesiyle değişik (g) bendine göre ödenecek primlerinden; sigortalı hissesi, bu Kanunun 1 nci maddesinin birinci fıkrasına göre hesaplanacak muhtar ödeneğinden düşülmek, işveren hissesi ise muhtar ödeneğine eklenmek suretiyle il özel idareleri tarafından ödenir.

MADDE 3- 18.3.1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanununun 17 nci maddesinin birinci fıkrasının (10) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki (18) numaralı bent eklenmiştir.

“10- Köy sınırları içindeki kum, çakıl, taş, kireç, tuğla, kiremit, kil vb. ocaklar ile yeraltı ve yerüstü doğal kaynakların çıkarılması, işletilmesi ve değerlendirilmesi faaliyetlerini yürüten işletmelerin brüt satış gelirlerinden, yarısı köy bütçesine gelir kaydedilmek ve diğer yarısı ise diğer köylere nüfusuna göre dağıtılmak üzere il özel idarelerine aktarılmak üzere alınacak binde beş oranındaki pay,”

“18- Bakanlıklar ve diğer kuruluşlar tarafından gönderilen tahsisli ödenekler hariç, il özel idarelerinin son yıl gerçekleşen bütçe gelirlerinden ayrılacak ve köylere nüfusuna göre dağıtılacak yüzde beş oranındaki pay,”

MADDE 4- 18.3.1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanunun 34 ncü maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Her köyde muhtarın görevlerini ve ihtiyar heyetinin toplantılarını yapması için il özel idaresi tarafından yapılmış bir köy odası bulunur. Köy odalarının elektrik, su, yakacak, telefon ve internet giderleri usulüne göre il özel idaresi bütçesinden ödenir.

Köy muhtarları, belediye tarafından yürütülen toplu taşıma hizmetlerinden usulüne göre ücretsiz yararlanırlar.”

MADDE 5- 10.4.1944 tarihli ve 4541 sayılı Şehir ve Kasabalarda Mahalle Muhtar ve İhtiyar Heyetleri Teşkiline Dair Kanunun mülga 19 ncü maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“**Madde 19-** Muhtarlık hizmetleri, mahalle muhtarlıklarına ilgili belediyeler tarafından tahsis edilen bürolarda yürütülür. Büroların elektrik, su, yakacak, telefon ve internet hizmetleri usulüne göre ilgili belediye bütçesinden ödenir.

Mahalle muhtarları, belediye tarafından yürütülen toplu taşıma hizmetlerinden usulüne göre ücretsiz yararlanırlar.”

MADDE 6- 10.4.1944 tarihli ve 4541 sayılı Şehir ve Kasabalarda Mahalle Muhtar ve İhtiyar Heyetleri Teşkiline Dair Kanunun 18 nci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi ile 18.3.1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanununun 41 nci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 7- Bu Kanun yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

MADDE 8- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

ASLI GİBİDİR
On
Habip KOCAMAN
Kanunlar ve Kararlar
Müdürü

